

Rapport

Datum: 14 februari 2006
Rapportnummer: 2006/051

Klacht

Verzoeker klaagt over het optreden van het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland in het kader van de ontruiming te Westzaan op 4 februari 2004. Hij klaagt er met name over dat de politie:

hem slechts een half uur tijd heeft gegeven om zijn spullen veilig te stellen, ondanks het feit dat hij had aangegeven zóveel spullen te hebben dat hij daarvoor meer tijd nodig had;

hem niet in de gelegenheid heeft gesteld telefonisch contact op te nemen met zijn advocaat dan wel vrienden en opdrachtgevers, die spullen bij hem hadden staan;

hem niet heeft toegestaan persoonlijke papieren mee te nemen;

hem onvoldoende tijd heeft gegeven om zich warm aan te kleden, ondanks dat hij - zoals hij ook aan de politie had meegedeeld - met griep op bed lag;

onvoldoende toezicht heeft gehouden op opslag en teruggave van zijn spullen, waardoor een aantal spullen verloren is gegaan en hij ook anderszins schade heeft geleden;

heeft geweigerd aangifte van diefstal van zijn spullen op te nemen;

hem bij zijn vrijlating op zijn vraag waar hij de nacht moest gaan doorbrengen heeft geantwoord dat een doos hem goed zou staan.

Verzoeker klaagt er voorts over dat de officier van justitie te Haarlem:

pas maanden na het kraken van het perceel te Westzaan heeft besloten tot ontruiming, zonder enig overleg met de krakers, terwijl bovendien geen sprake was van overtreding van artikel 138 of 429sexies van het Wetboek van Strafrecht;

de politie niet zodanig heeft aangestuurd dat de krakers voldoende gelegenheid kregen hun spullen veilig te stellen althans dat de krakers hun spullen later konden terugkrijgen.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 31 augustus 2003 werden panden in Westzaan gekraakt. Na een melding bij het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland (hierna: de politie), kwam de politie ter plaatse. Op 29 januari 2004 gaf de officier van justitie te Haarlem aan de politie mondeling toestemming om de desbetreffende panden te ontruimen. De ontruiming vond plaats op 4 februari 2004. Verzoeker is daarbij aangehouden.

2. Verzoeker diende over de ontruiming een klacht in bij zowel de politie als bij de hoofdofficier van justitie te Haarlem.

A. Ten aanzien van het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland

I. Ten aanzien van het te kort tijd geven voor het veiligstellen van spullen

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie hem slechts een half uur heeft gegeven voor het veiligstellen van spullen, ondanks het feit dat hij te kennen had gegeven zóveel spullen te hebben dat hij meer tijd nodig had.

2. De korpsbeheerder heeft in reactie op verzoekers klacht meegedeeld dat verzoeker wél (voldoende) gelegenheid zou hebben gekregen voor het veiligstellen van spullen als hij niet had aangegeven niet mee te willen werken aan de ontruiming.

3. In het proces-verbaal dat van de ontruiming is opgemaakt, staat vermeld dat verzoeker tot drie maal toe is aangezegd te vertrekken, maar dat hij hiertoe telkens geen aanstalten maakte. Volgens het proces-verbaal zei verzoeker dat "het niet klopte", respectievelijk dat "dat niet mogelijk was". In een rapport heeft inspecteur K. aangegeven dat de politie in eerste instantie dit halfuurscriterium heeft toegepast om wat druk op de zaak te zetten. Alleen diegenen die er blijk van gaven niet te willen vertrekken, zijn aangehouden. Degenen die wél wilden meewerken is uiteindelijk meer tijd gegeven om te vertrekken. Desgevraagd heeft K. aangegeven dat verzoeker het ter plaatse niet over spullen heeft gehad; dit zou hij pas later op het politiebureau hebben gemeld. K. heeft voorts nog verklaard dat verzoeker allerlei bezwaren tegen de ontruiming uitte en dat het duidelijk was dat hij eenvoudig niet aan de vordering van de eigenaar van de panden om zich te verwijderen wilde voldoen. Als verzoeker had gezegd dat het hem niet zou lukken om alle spullen op tijd weg te halen, was hem, aldus K., wel meer tijd gegund. Aan anderen is immers ook uiteindelijk meer tijd gegund.

4. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

5. De krakers nemen bij het kraken en daarna verder inrichten van een pand een risico dat de eigenaar alsnog "gebruik" als bedoeld in artikel 138 of 429sexies van het Wetboek van Strafrecht (Sr.) aantoonst c.q. aannemelijk maakt en dat er dus alsnog een verdenking van een strafbare kraak rijst. Ook in dit geval hebben de krakers in eerste instantie kennelijk rekening gehouden met die mogelijkheid, gelet op het feit dat hun gemachtigde zich tot de officier van justitie heeft gewend in verband met de mogelijkheid van een ontruiming. Gesteld noch gebleken is dat de krakers hebben geprobeerd te achterhalen of er aangifte van de kraak was gedaan, of de eigenaar anderszins actie had ondernomen om gebruik aan te tonen en of er al een beslissing over al dan niet ontruimen was genomen. Het enkele feit dat zij vijf maanden ongemoeid waren gelaten brengt in ieder geval niet mee dat

zij er inmiddels vanuit konden gaan dat er volgens de politie en de officier van justitie geen sprake was van een (verdenking van een) strafbare kraakactie.

6. Gelet op enerzijds het feit dat de krakers in kwestie er zelf voor hebben gekozen om kennelijk een groot aantal spullen in de gekraakte panden te brengen, terwijl een strafrechtelijke ontruiming niet was uitgesloten, en anderzijds van de politie niet kan worden verwacht dat zij de duur van haar inzet afstemt op de hoeveelheid spullen die de krakers inmiddels in panden blijken te hebben opgeslagen, hoeft de politie niet met de daadwerkelijke aanhouding te wachten tot een hele inboedel uit het pand is verwijderd. Gelet op het feit dat ook tijdens een ontruiming gevaar voor de openbare orde kan ontstaan door dat bijvoorbeeld sympathisanten worden gewaarschuwd, is het aanvaardbaar dat de politie in eerste instantie aangeeft dat men spoed moet betrachten bij de ontruiming. Een half uur daartoe de gelegenheid geven is dan ook alleszins acceptabel. Zoals K. heeft aangegeven is aan diegenen die kenbaar maakten dat zij wilden voldoen aan de vordering uiteindelijk meer tijd gegeven voor het afvoeren van spullen. Volgens verzoeker heeft ook hij duidelijk gemaakt dat hij te veel spullen had om in een half uur te vervoeren. Volgens inspecteur K. is dit echter niet het geval geweest. De Nationale ombudsman hecht in dit geval meer betekenis aan de verklaring van K. Deze strookt met hetgeen in het vrij uitvoerige proces-verbaal van bevindingen is weergegeven over verzoekers reactie op de vordering zich te verwijderen, terwijl uit het proces-verbaal voorts volgt dat een aantal anderen wél wat meer tijd is gegeven. Daardoor is aannemelijk dat verzoeker, indien hij voldoende kenbaar had gemaakt op zichzelf wel aan de vordering te willen voldoen, maar dat hij wat meer tijd nodig had voor het weghalen van zijn spullen, ook enig respijt was gegeven. Al met al heeft de politie niet in strijd met het redelijkheidsvereiste gehandeld door verzoeker (in eerste instantie) een half uur de tijd te geven om zich te verwijderen.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van het contact opnemen met diverse personen

1. Verzoeker klaagt er verder over dat de politie hem bij zijn aanhouding niet in de gelegenheid heeft gesteld om telefonisch contact op te nemen met zijn advocaat dan wel vrienden en opdrachtgevers, die spullen bij hem hadden staan.
2. De korpsbeheerder acht ook dit klachtonderdeel niet gegrond, nu verzoeker het aan zijn eigen gebrek aan medewerking te wijten heeft gehad dat hij een en ander niet heeft kunnen doen.
3. Inspecteur K. kon zich desgevraagd niet meer herinneren of verzoeker een en ander had gevraagd. Wel gaf hij aan dat in het algemeen na een aanhouding geen gelegenheid wordt gegeven om nog telefoontjes en dergelijke te plegen.

4. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen zich in hun bejegening van burgers hulpvaardig opstellen.

5. In dit geval was sprake van een tamelijk grootschalige ontruimingsactie, waarbij niet was te overzien of andere krakers al dan niet zouden voldoen aan de vordering dan wel of er meerdere aanhoudingen zouden moeten volgen. Bovendien is onduidelijk of verzoeker bij de ontruimingsactie duidelijk kenbaar heeft gemaakt dat hij contact wenste met onder andere zijn advocaat. Hoe dit ook is geweest, onder deze omstandigheden behoefde de politie in een aanhoudingssituatie als deze niet te voldoen aan een dergelijk verzoek.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

III. Ten aanzien van het meenemen van persoonlijke papieren

1. Verzoeker klaagt er ook over dat hij zijn papieren niet mocht meenemen, die nu voor iedereen voor het grijpen kwamen te liggen.

2. De korpsbeheerder vindt dit klachtonderdeel niet gegrond om de hiervoor onder II.2. vermelde redenen.

3. Verzoeker heeft niet gespecificeerd om welke papieren het ging. Gelet op hetgeen hij verder in zijn klacht bij de politie heeft aangevoerd doelde hij kennelijk op boekhouding, bankafschriften, verzekeringspapieren en dergelijke. Blijkens het proces-verbaal van de ontruiming heeft hij overigens identiteitspapieren uit de Mercedesbus kunnen halen.

4. Dit klachtonderdeel moet eveneens worden getoetst aan het hiervoor onder II.4. vermelde vereiste van correcte bejegening.

5. Ook hiervoor geldt dat de politie bij een aanhouding als hier aan de orde de verdachte niet in staat hoeft te stellen om zijn administratie mee te nemen c.q. veilig te stellen. Er is niet gebleken van feiten en omstandigheden die in dit geval een uitzondering op deze regel rechtvaardigden.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het gelegenheid geven om zich warm aan te kleden

1. Verzoeker stelt verder dat hij niet voldoende in de gelegenheid is geweest om zich warm aan te kleden. Hij zou met griep op bed hebben gelegen. Hij had wel klompen kunnen aandoen en een sweater en gymbroek kunnen pakken.

2. In het proces-verbaal staat vermeld dat verzoeker na zijn aanhouding nog zijn jas en identificatie uit het Mercedesbusje had gehaald en daarna werd meegenomen.

3. Het is niet meer te achterhalen of verzoeker heeft gemeld dat hij ziek was. De betrokken ambtenaar kon het zich niet meer herinneren. Evenmin is duidelijk welke kleding verzoeker nu precies heeft kunnen aantrekken. De Nationale ombudsman kan derhalve geen oordeel geven over de onderzochte gedraging. Overigens dienen in het algemeen aangehouden en voldoende gelegenheid te krijgen om zich zo nodig nog (verder) aan te kleden en om hun jas aan te trekken, zeker in de winter.

V. Ten aanzien van het onvoldoende toezicht houden op de opslag van spullen

1. Verzoeker stelt dat veel van zijn spullen zijn kwijtgeraakt of gestolen, waaronder elektrisch gereedschap, een bakfiets, brandblussers en een koelkast. Hij vindt dat de politie toezicht had moeten houden op de opslag van zijn inboedel door de eigenaar. Doordat de politie dit niet dan wel onvoldoende heeft gedaan is hij aangetast in zijn rechten.

2. De korpsbeheerder heeft onder meer aangegeven dat er afspraken waren gemaakt tussen de eigenaar van de panden en de krakers. Dat er strijdig met deze afspraken zou zijn gehandeld is een civiele zaak tussen de eigenaar en de krakers, aldus de korpsbeheerder.

3. Uit de diverse stukken is het volgende gebleken. Nadat de politie had geconstateerd dat de gekraakte gebouwen leeg waren - waarmee kennelijk is bedoeld dat er zich geen personen meer in bevonden - heeft de politie de ontruimingsactie beëindigd. Door de eigenaar waren via één met zijn voornaam aangeduide kraker afspraken gemaakt over teruggave van goederen. Aan één van de krakers heeft de politie ook meegedeeld dat als hij zijn spullen zelf niet meenam, ze zouden worden opgeslagen door de eigenaar. Nadien hebben zowel de eigenaar en degene die de opslag van de spullen heeft verzorgd, als de krakers diverse keren contact opgenomen over de afwikkeling met betrekking tot de spullen. Zo stelde de eigenaar dat hij hoge kosten had moeten maken in verband met de opslag en dat hij surveillanten moest inhuren om de krakers van het terrein af te houden. Tevens gaf hij aan dat de advocaat van de krakers stelde dat er onrechtmatig was gehandeld, onder meer doordat bepaalde goederen in afvalcontainers terecht waren gekomen. De politie is uiteindelijk op verzoek van partijen aanwezig geweest bij de overdracht van de goederen.

4. Het verbod van vooringenomenheid houdt in dat bestuursorganen zich actief opstellen om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden.

5. Met de korpsbeheerder is de Nationale ombudsman van oordeel dat de afwikkeling van teruggave van goederen die zich in de gekraakte panden bevonden en niet tijdig konden worden meegenomen door de krakers in principe een civiele aangelegenheid is tussen de eigenaar van de panden en de krakers. Dat het bij een ontruiming wellicht niet eenvoudig is om aanstonds heldere afspraken te maken tussen de eigenaar en krakers

- van wie bijvoorbeeld verzoeker is aangehouden - is een omstandigheid die de politie niet valt aan te rekenen en die de politie ook niet noopt tot een vergaande bemoeienis met de goederenafwikkeling. De politie was ervan op de hoogte dat de eigenaar spullen zou laten opslaan en er waren geen concrete aanwijzingen dat hij dit niet zorgvuldig zou doen. Het enkele feit dat mogelijk zijn sympathie niet bij de krakers lag, wil nog niet zeggen dat de politie ervan uit moest gaan dat hij niet zou zorgen voor een adequate opslag van goederen. Per slot van rekening heeft de eigenaar na de kraak geen eigen richting gepleegd door de krakers zelf onmiddellijk te (doen) verwijderen, maar heeft hij de beslissing van het bevoegd gezag afgewacht of er sprake was van een redelijke verdenking van een strafbare kraakactie. Onder die omstandigheden zou een vergaande bemoeienis van de politie met de afwikkeling van de teruggave van spullen kunnen worden uitgelegd als een vorm van partijdigheid. Al met al kan niet worden gezegd dat van de politie meer bemoeienis met de opslag van goederen van de krakers had kunnen worden gevergd.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

VI. Ten aanzien van de aangifte

1. Verzoeker nam op een gegeven moment waar dat er op het opslagterrein een auto die was volgeladen met zijn spullen het terrein kwam afrijden. Hij heeft diverse keren geprobeerd aangifte van diefstal van zijn spullen te doen, maar dat werd geweigerd. Hierover klaagt hij.

2. De korpsbeheerder vindt deze klacht gegrond; de aangifte had moeten worden opgenomen.

3. Blijkens de diverse processen-verbaal is geen aangifte van verzoeker opgenomen van diefstal of vernieling van spullen die naar de vuilverbranding zijn vervoerd. Dit is niet gebeurd, omdat er afspraken met de eigenaar over de goederen waren gemaakt. Toen verzoeker vroeg om (toch) aangifte te mogen doen, is hieraan wederom geen gevolg gegeven. Inspecteur K. heeft in zijn rapport van 19 februari 2004 nog aangegeven dat de aangifte van één van de krakers niet werd opgenomen, omdat het element opzet zou ontbreken. Aannemelijk is dat K. hierbij doelde op verzoeker.

4.1. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten.

4.2. Op grond van artikel 163 van het Wetboek van Strafvordering (Sv.) zijn opsporingsambtenaren verplicht om een aangifte van een strafbaar feit op te nemen (zie Achtergrond). Gelet op het zojuist genoemde beginsel, acht de Nationale ombudsman weinig ruimte aanwezig voor een uitzondering op de verplichting om zo'n aangifte op te nemen. Dit heeft te maken met het feit dat toetsing door de voor opsporing

verantwoordelijke instantie, het Openbaar Ministerie, bij voorbaat onmogelijk is als gebeurtenissen die mogelijk voor een strafrechtelijke afdoening in aanmerking komen, niet in een aangifte worden opgenomen. Omstandigheden waarin geen aangifte hoeft te worden opgenomen kunnen gelegen zijn in de (gemoeds)toestand van de aangever of het nachtelijk tijdstip waarin beperkte capaciteit aanwezig is.

5. De Nationale ombudsman is met de korpsbeheerder van oordeel dat de aangifte had moeten worden opgenomen. Het feit dat er afspraken zouden zijn gemaakt over teruggave van spullen noch de inschatting van de politie over het ontbreken van opzet waren voldoende reden om verzoekers wens tot het doen van aangifte niet te honoreren. Door te weigeren aangifte op te nemen heeft de politie gehandeld in strijd met het beginsel van fair play.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

VII. Ten aanzien van de opmerking over een doos

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie bij zijn vrijlating op de vraag waar hij de nacht moest doorbrengen heeft geantwoord dat een doos hem goed zou staan.

2. De politieambtenaar in kwestie heeft te kennen gegeven zich verzoekers vraag niet meer te kunnen herinneren. Hij kon zich niet voorstellen dat hij zo'n opmerking had gemaakt. Volgens hem had hij alle krakers, dus ook verzoeker, op een normale en gepaste wijze behandeld en te woord gestaan.

3. De lezingen van verzoeker en de betrokken ambtenaar staan tegenover elkaar. Nu niet is gebleken van feiten en/of omstandigheden op grond waarvan aan de ene lezing meer betekenis zou moeten worden toegekend dan aan de andere, zal de Nationale ombudsman zich onthouden van een oordeel over dit klachtonderdeel.

VIII. Overweging ten overvloede

1. De korpsbeheerder heeft de hiervoor vermelde klachten destijds niet in behandeling genomen, behalve de klacht betreffende de opmerking over de doos. Hij beriep zich hiervoor op artikel 7 van de Klachtenregeling Politie Zaanstreek-Waterland 2004 (zie Achtergrond, onder 3.2.). Daarin wordt verwezen naar artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht (zie Achtergrond, onder 3.1.), waarin onder meer is bepaald dat het bestuursorgaan niet verplicht is een klacht te behandelen over een gedraging waarover reeds eerder een klacht is ingediend die - kort gezegd - conform de daarvoor gestelde regels is afgehandeld.

De korpsbeheerder wees erop dat de klacht van mevrouw M. om dezelfde incidenten ging als die van verzoeker, terwijl verzoeker bij de hoorzitting inzake de klacht van mevrouw M. aanwezig was geweest en aldaar zijn grieven en meningen kenbaar had kunnen maken.

Deze waren meegenomen in het oordeel over de klacht van mevrouw M., aldus de korpsbeheerder.

2. De Nationale ombudsman vindt het niet juist dat verzoekers klachten grotendeels niet in behandeling zijn genomen. In de eerste plaats heeft verzoeker klachten (de hiervoor onder II tot en met IV genoemde) ingediend die niet door mevrouw M. in haar klacht naar voren zijn gebracht, terwijl de korpsbeheerder bij de afhandeling van de klachten van mevrouw M. heeft meegewogen dat zij (in tegenstelling tot verzoeker) geen kraker/bewoner was en dat zij ook niet bij de ontruiming aanwezig was geweest. De positie van verzoeker was dus een geheel andere dan die van mevrouw M. Bovendien is verzoeker op de genoemde hoorzitting niet gehoord over bedoelde klachtonderdelen. Al met al had verzoekers klacht in behandeling moeten worden genomen.

B. Ten aanzien van de officier van justitie te Haarlem

I. Ten aanzien van de beslissing tot ontruiming

1. Volgens verzoeker was er bij de gekraakte panden in kwestie geen sprake van overtreding van artikel 429sexies Sr. Ook vindt hij dat er overleg met de krakers had moeten worden gepleegd, nu de ontruiming pas vijf maanden na de kraak van de panden heeft plaatsgevonden. De krakers hadden de gelegenheid moeten krijgen om zich uit te laten over de bewering van de eigenaar van de panden.

2. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Op grond van de gegevens van de politie kon de officier van justitie tot het oordeel komen dat de desbetreffende panden feitelijk in gebruik waren geweest. Vanwege het onderzoek (de eigenaar van de panden had nog niet met schriftelijke stukken aangetoond dat zij in gebruik waren) dat enige tijd in beslag had genomen, heeft de officier van justitie pas eind januari 2004 toestemming gegeven om de panden te ontruimen. De minister heeft hieraan nog toegevoegd dat de officier van justitie ervan uitging dat er al langer overleg was gevoerd met de eigenaar en de krakers over het al dan niet in gebruik zijn van de panden.

3. Uit het onderzoek is het volgende naar voren gekomen. Op het perceel waar was gekraakt, staan drie gebouwen. Eén van die gebouwen, aangeduid als "kantoorvilla", werd ten tijde van de kraakactie door twee antikrakers bewoond, die een huur/bruikleencontract hadden voor een unit in de kantoorvilla. De krakers hebben vlak na de kraak aan de politie de ruimten getoond die - op het door de krakers geplaatste meubilair na - leeg waren. Zij hebben tevens een document aan de politie laten zien waaruit bleek dat er sedert 2001 een nieuwe eigenaar van de panden was. Een anti-kraakwachter die van januari 2001 tot juli 2003 een unit in de kantoorvilla had gehuurd, verklaarde dat hij vanaf ongeveer begin januari tot begin juli 2003 zijn auto in één van de andere gebouwen had geparkeerd. Een aannemer verklaarde dat hij in opdracht van de eigenaar meermalen in de gebouwen op het desbetreffende perceel was geweest. Op 15 januari 2003 had hij in het ene gebouw

(door verzoekster aangeduid als "kantine") een ingeschakelde computer waargenomen en tevens muziekinstrumenten, terwijl het andere gebouw (de "loods") werd gebruikt voor de opslag van schilderspullen. Tevens had hij een auto in één van de gebouwen zien staan.

4. De vraag die hier voorligt, is of er in deze kraaksituaties ten aanzien van het delictsbestanddeel "gebruik" in de zin van artikel 429sexies Sr. sprake was van een redelijk vermoeden, zodat bij vervulling van de overige delictsbestanddelen bevoegdheid tot aanhouding bestond.

5. Het optreden van de officier van justitie moet dan ook worden gezien in het licht van het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming. Dit verbod houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen.

In gevolge artikel 27 Sv. wordt als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Dit artikel vereist bovendien dat het vermoeden van schuld (het 'gedaan hebben') naar objectieve maatstaven gemeten redelijk dient te zijn (zie Achtergrond, onder 2.).

6. Op grond van de onder 3. vermelde feiten en omstandigheden kon de officier van justitie oordelen dat er sprake was van een redelijk vermoeden van "gebruik" van de gekraakte gebouwen in de zin van artikel 429sexies Sr. en dat er dus voor wat betreft dit delictsbestanddeel sprake was van een redelijk vermoeden van schuld. Anders dan verzoeker kennelijk meent is daarvoor niet nodig dat nader overleg met de krakers wordt gepleegd, nadat door of via de eigenaar gegevens zijn verzameld inzake "gebruik" van de panden. De krakers hebben in dit geval vlak na de kraak alle gelegenheid gehad om hun stelling betreffende langdurige leegstand toe te lichten. Vervolgens was de vraag aan de orde of nader onderzoek alsnog aanwijzingen opleverde voor een vermoeden van "gebruik" in meergemelde zin. Na afronding van dat onderzoek was de politie of de officier van justitie niet gehouden de bevindingen voor te leggen aan de krakers, ook niet nu een en ander enige tijd had gevegd. Als er, zoals hier, op een gegeven moment een redelijke verdenking blijkt te zijn, kan in beginsel worden besloten tot ontruiming.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van het aansturen van de politie voor wat betreft de spullen

1. Verzoeker klaagt er ten slotte over dat de officier van justitie de politie niet zodanig heeft aangestuurd dat hij na de ontruiming al zijn spullen heeft teruggekregen.

2. De minister van Justitie heeft aangegeven dat de krakers voldoende gelegenheid hebben gehad om hun spullen zelf weg te halen en dat verdere afspraken tussen de eigenaar van het pand en de krakers een civiele kwestie betreffen tussen de krakers en de

eigenaar, waarmee het Openbaar Ministerie verder geen bemoeienis heeft gehad.

Desgevraagd deelde hij voorts nog mee dat de officier van justitie met de politie afspraken had gemaakt dat de krakers de gelegenheid moesten krijgen om eigendommen mee te nemen en dat de politie geen goederen in beslag zou nemen, maar dat de krakers en de eigenaren van de panden zouden moeten overleggen over spullen die niet tijdig werden of konden worden opgehaald. De politie heeft daarin een bemiddelende rol gespeeld, aldus de minister.

3. Het (niet) handelen van de officier van justitie in kwestie moet worden getoetst aan het redelijkheidsvereiste, zoals dat hiervoor onder A.1.4. uiteen is gezet.

4. Naar de minister van Justitie in tweede instantie nog heeft vermeld, heeft de officier van justitie wel enige algemene aanwijzingen gegeven in verband met de spullen van de krakers. De feitelijke aanpak door de politie is achteraf goedgekeurd. De vraag is of de officier van justitie aan de toestemming tot ontruiming exacte voorwaarden met betrekking tot de mogelijkheid tot het veiligstellen van alle spullen had moeten verbinden, bijvoorbeeld in die zin dat krakers pas mochten worden aangehouden nadat zij al hun spullen hadden verwijderd, en daarnaast aanwijzingen had moeten geven voor toezicht van de politie op het opslaan van de spullen door de eigenaar. De Nationale ombudsman is van mening dat dit niet het geval is in een zaak als deze. Zoals hiervoor onder A.1.5. is uiteengezet, nemen de krakers een zeker risico tot ontruiming van de panden. In zijn algemeenheid kan dan ook niet worden gesteld dat de politie pas mag aanhouden als gelegenheid voor het weghalen van alle spullen is geboden. Voor zover verzoeker heeft bedoeld te stellen dat die gelegenheid er wél had moeten zijn, gelet op het feit dat de officier van justitie pas enige maanden na de kraak een beslissing heeft gegeven, wordt overwogen dat ook dit niet een bijzondere omstandigheid is op grond waarvan de officier richtlijnen aan de politie zou moet geven over het moment waarop zij kan aanhouden ter zake van overtreding van meergemelde artikelen in het Wetboek van Strafrecht. Met de minister van Justitie is de Nationale ombudsman van mening dat verdere afspraken tussen de eigenaar van het pand en de krakers een civiele kwestie betroffen, waarmee de officier van justitie zich in redelijkheid niet verder bezig hoefde te houden.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland is

niet gegrond ten aanzien van:

de gegeven tijd voor het veiligstellen van spullen;

het contact opnemen met diverse personen;

het meenemen van diverse bescheiden;

het toezicht op de opslag van spullen.

gegrond ten aanzien van:

het niet opnemen van de aangifte, wegens schending van het beginsel van fair play.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel ten aanzien van:

het voldoende tijd geven om zich warm aan te kleden;

de opmerking over een doos.

De klacht over de officier van justitie te Haarlem is

niet gegrond ten aanzien van:

de opdracht tot ontruiming;

het aansturen van de politie voor wat betreft de spullen.

Onderzoek

Op 1 februari 2005 respectievelijk 2 maart 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer X, ingediend door de heer mr. E.Th. Hummels, advocaat te Zeist, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland en een gedraging van de officier van justitie te Haarlem. Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland (de burgemeester van Zaanstad) respectievelijk de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder en de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd een aantal specifieke vragen gesteld aan de korpsbeheerder, de minister van Justitie en een betrokken ambtenaar. Laatstgenoemde is tevens gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder en het ministerie van Justitie deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 31 augustus 2003 werden panden op een terrein in Westzaan gekraakt. Na een melding bij het regionale politiekorps Zaanstreek-Waterland (hierna: de politie), kwam deze ter plaatse. Op 29 januari 2004 gaf de officier van justitie te Haarlem aan de politie mondeling toestemming om de desbetreffende panden te ontruimen. De ontruiming vond plaats op 4 februari 2004.

2. Verzoeker diende over de ontruiming klachten in bij zowel de politie als bij de hoofdofficier van justitie te Haarlem.

3. De korpsbeheerder gaf aan de klacht grotendeels niet in behandeling te nemen (zie hierna onder 10.1.), omdat - kort gezegd - een en ander al aan de orde was gekomen bij de behandeling van de klacht van mevrouw M. (die spullen bij verzoeker had opgeslagen). Het klachtdossier van verzoeker is dan ook summier. Aangezien mevrouw M. ook een klacht bij de Nationale ombudsman heeft ingediend (dossier 2004.10045) is de Nationale ombudsman ambtshalve bekend met de in dat dossier gevoegde mutaties, processen-verbaal en verslagen over de ontruiming in kwestie. Die stukken heeft hij ook bij dit onderzoek naar de klacht betrokken.

4. Een proces-verbaal van bevindingen van 15 oktober 2003 van de politie houdt onder meer het volgende in. Nadat de politie op 31 augustus 2003 ter plaatse was gegaan, zag zij dat op het desbetreffende perceel drie panden stonden. De krakers deelden mee dat zij twee panden hadden gekraakt. Zij toonden aan de politie een document waaruit bleek dat de panden sedert 2001 eigendom van X-BV waren. Volgens de krakers stonden de panden al circa twee jaar leeg. De politie zag dat er in de panden een tafel, stoel en bed met matras waren geplaatst. De politie nam verder waar dat de muren van de panden waren aangetast door schimmel en vocht. De verbalisanten waren van mening dat de krakers aan alle hun bekende voorwaarden hadden voldaan en lieten het er verder bij. Op verzoek van de officier van justitie te Haarlem is een aanvullend proces-verbaal opgemaakt, dat op 13 november 2003 is gesloten en getekend. Dit proces-verbaal houdt in dat de krakers aan de politie verklaarden dat zij zelf de tafels, bedden en stoelen in de genoemde panden hadden geplaatst. De panden waren op het geplaatste meubilair na geheel leeg geweest.

5.1. Een proces-verbaal van bevindingen van 24 november 2003 houdt, voor zover hier van belang, het volgende in.

De eigenaar van de panden in kwestie had een overeenkomst met Ad Hoc Beheer BV gesloten om te voorkomen dat (de gebouwen op) het perceel werd(en) gekraakt. In deze overeenkomst wordt slechts gesproken over het object "Kantoorvilla" (dit betrof het niet gekraakte pand op het perceel in kwestie). De eigenaar verklaarde op 1 september 2003 aan de politie dat hij sedert ongeveer twee jaar contact had met de gemeente Zaanstad over een door hem ingediend bouwplan voor meergenoemd perceel. Tevens deelde hij mee dat in het hoofdgebouw (de kantoorvilla) twee antikraakwachten woonden.

Op 3 september 2003 wees de politie de eigenaar op het bepaalde in artikel 429sexies van het Wetboek van Strafrecht (Sr.) en legde hem uit dat hij zelf een aantal maatregelen moest ondernemen, waarna de eigenaar onder meer meedeelde contact op te nemen met Ad Hoc Beheer BV, die antikraakwachten in de kantoorvilla had geplaatst.

Op 4 september 2003 stuurde een gemachtigde van de krakers een faxbericht naar de officier van justitie te Haarlem, waarin werd aangegeven dat de krakers in geval van ontruiming een kort geding zouden aanspannen.

Op 5 september 2003 deed een bewoner aangifte van huisvredebreuk. Hij verklaarde de kantoorvilla te huren van Ad Hoc Beheer BV en dat de gekraakte loodsen in gebruik waren bij deze BV.

Op 17 september 2003 overhandigde de eigenaar van de panden aan de politie overeenkomsten met de tijdelijke huurders van de kantoorvilla. Daaruit bleek dat er van 16 januari tot 18 juli 2003 en vervolgens vanaf 8 augustus 2003 telkens twee huurders waren geweest. Eén van de huurders verklaarde dat hij vanaf ongeveer half januari tot medio juli 2003 een van de andere gebouwen op het terrein in gebruik had gehad voor zijn auto.

Op 18 september 2003 belde een aannemer naar de politie. Hij gaf aan in opdracht van de eigenaar meermalen in de gebouwen op het perceel te zijn geweest. Op 15 januari 2003 had hij gezien dat, behalve de kantoorvilla, ook beide andere gebouwen in gebruik waren. Uit zijn nadere verklaring van 24 november 2003 bleek dat dit gebruik bestond uit de aanwezigheid van een ingeschakelde computer en van muziekinstrumenten respectievelijk voor de opslag van schilderspullen. Ook noemde hij nog de aanwezigheid van een auto in één van de gebouwen.

5.2. De bruikleenovereenkomsten van de bruikleners/huurders in de eerste periode vermelden als object: Kantoorvilla. In de latere overeenkomsten wordt het object nader omschreven als: Unit 1 (respectievelijk 2), gelegen op de GB etage, bestaande uit 2 kamers.

6. In een proces-verbaal van bevindingen van 16 maart 2004 is het volgende gerelateerd.

Op 29 januari 2004 gaf de officier van justitie toestemming de gekraakte panden te ontruimen.

Op 4 februari 2004, omstreeks 11.48 uur, betrad de politie met de eigenaar van de panden en diens zoon, het desbetreffende perceel. Aldaar troffen zij een Mercedes-busje aan, waarin verzoeker verbleef. De eigenaar van het perceel vorderde omstreeks 11.50 uur verzoeker het terrein te verlaten. Het proces-verbaal houdt voorts in:

"Wij, verbalisanten, zagen dat N. (verzoeker; N.o.) niet aan de vordering voldeed. Wij zagen dat N. bleef staan en geen aanstalten maakte om te vertrekken. Ik, verbalisant K., heb aan N. uitgelegd dat hij moest vertrekken omdat dat zojuist door de rechthebbende was gevorderd. Ik (...) hoorde dat N. zei dat het niet klopte. Hierop heb ik (...) nogmaals tegen N. gezegd dat hij binnen een half uur weg moest zijn, omdat hij door de rechthebbende was gevorderd om te vertrekken. Hierop hoorde ik (...) N. zeggen dat dat niet mogelijk was. Ik (...) zag dat N. vervolgens geen aanstalten maakte om te gaan vertrekken. Ik hoorde vervolgens omstreeks 11.52 uur collega (...) tegen N. zeggen dat hij was aangehouden terzake 138 Sr (erfvredebreuk). Wij (...) zagen vervolgens dat N., nadat hij uit de Mercedes een jas en zijn identificatie had gepakt door de collega's (...) werd meegenomen."

Uit het proces-verbaal blijkt voorts dat de politie in eerste instantie - na de vordering door de eigenaar om zich te verwijderen - aan allen die in de percelen dan wel in een bus op het terrein verbleven meldde dat zij een half uur hadden om te vertrekken en dat zij anders zouden worden aangehouden. Toen de bewoner van een motorhome meldde dat dit niet mogelijk was, omdat er voor zijn motorhome een ander voertuig moest worden bevestigd om het te kunnen verwijderen, werd afgesproken dat hij omstreeks 17.00 uur terug zou komen, zodat dan het juiste voertuig kon worden geregeld om de motorhome weg te slepen. Aan een man en een vrouw met een baby werd gezegd dat zij wat extra tijd zouden krijgen om samen met de baby te vertrekken. De politie meldde aan de man dat hij zijn spullen moest meenemen en dat ze anders door de eigenaar zouden worden opgeslagen. Als dat laatste het geval was, zouden de spullen na overleg tussen de krakers en de eigenaar op redelijke termijn kunnen worden opgehaald. Een man en vrouw maakten geen aanstalten om te vertrekken. De vrouw gaf te kennen haar advocaat te zullen bellen. Na ruim een half uur sprak de politie de vrouw nogmaals aan. Zij gaf aan niet te willen vertrekken, waarna zij werd aangehouden. De man werd later eveneens aangehouden.

Om 13.49 uur verliet de politie het terrein.

7. Uit diverse mutaties alsmede een proces-verbaal van bevindingen van 2 maart 2004 blijkt dat zowel het bedrijf dat vervoer en opslag van de goederen van de krakers had verzorgd, als de eigenaar van het perceel en ook (de advocaat van) de krakers diverse malen contact met de politie opnamen in verband met de opgeslagen spullen. Op 9 februari 2004 meldde de eigenaar dat hij hoge kosten had gemaakt voor opslag van spullen, dat hij ook surveillanten had moeten inhuren om krakers van het opslagterrein weg te houden en dat er goederen, die in een afvalcontainer waren gedeponeerd werden

teruggeclaimd. De politie gaf aan hem niet te kunnen adviseren in dezen. Op 10 februari 2004 gaf een vijftal krakers te kennen aangifte te willen doen van vernieling cq diefstal van hun op het terrein achtergebleven en door/namens de eigenaar opgeslagen eigendommen. Er zouden kleding en persoonlijke papieren als bankafschriften met twee vuilcontainers zijn afgevoerd naar de vuilverbranding. De politie deelde aan de krakers mee dat er via sympathisanten, die op 4 februari 2004 voor het toegangshek van het perceel in kwestie hadden gestaan, mondeling afspraken waren gemaakt met kraker Z over de teruggave van spullen. De krakers wisten hier niets van, waarna hun werd geadviseerd om een en ander via hun advocaat af te handelen. Verzoeker wenste echter toch aangifte te doen. Deze werd op dat moment niet opgenomen. Op 24 februari 2004 kwam verzoeker op het politiebureau om aangifte van diefstal van fietsen te doen, die met een aanhangwagen van het terrein zouden zijn weggehaald. De politie zocht vervolgens contact met de eigenaar die - na desgevraagd een en ander te hebben nagegaan bij degene die de goederen had opgeslagen - aangaf dat alle fietsen in de zeecontainers waren opgeslagen. Eén bakfiets was pas later aangetroffen en zou op een nader tijdstip worden teruggegeven. De eigenaar deelde tijdens dit overleg nog mee dat hij met de advocaat van de krakers overeenstemming had bereikt over teruggave van goederen. Kort hierna belde de advocaat van de krakers naar de politie. Aan haar werd meegedeeld dat er met betrekking tot de fietsen geen sprake was van diefstal en dat er dus ook geen aangifte zou worden opgenomen. De advocaat begreep dit en een en ander werd telefonisch aan verzoeker meegedeeld. Op verzoek van zowel de eigenaar van de panden als van de advocaat van de krakers, was de politie aanwezig bij de overdracht van de spullen aan de krakers, die op 1 maart 2004 plaatsvond. De politie zag dat het plafond van één van de containers vochtig was.

8. Een aanvullend rapport van inspecteur K. van 19 februari 2004 houdt - voor zover hier van belang - het volgende in:

"...dit half uur criterium werd toegepast om "wat druk op de zaak te zetten". Personen die aangaven aan de vordering te voldoen hebben hiervoor meer tijd ter beschikking gekregen en hebben hierbij ook allemaal de gelegenheid gekregen om hun persoonlijke goederen mee te nemen. (...) Bij die personen die aangaven niet te zullen vertrekken, of waarbij dit gezien hun passiviteit klaarblijkelijk bleek, werd het half uur wel toegepast en werden zij, nadat hen nogmaals, vruchteloos, werd gevraagd of zij het terrein gingen ontruimen, aangehouden terzake het niet voldoen aan de vordering ex artikel 429 sexies Wetboek van Strafrecht, en overgebracht naar het hoofdbureau van politie. Deze personen hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om hun persoonlijke goederen veilig te stellen. (...)

Door (eigenaar) werden afspraken gemaakt met de krakers omtrent de teruggave van hun goederen, waaronder een aantal voertuigen en huisraad. De voertuigen werden conform de afspraken de volgende dag aan de eigenaren teruggegeven. Blijkens informatie van (de eigenaar) heeft hij hierbij in 1e instantie contact gehad met een kraker genaamd Z die hem op 09 februari over de teruggave van de goederen zou terugbellen. (De eigenaar) heeft

ook van een van de krakers het 06-nummer genoteerd. Z heeft dit niet gedaan. Hierna heeft de eigenaar contact gezocht met de advocaat (...) omtrent de teruggave.(...)

Een van de eigenaren van de goederen heeft zich gemeld bij de politie voor het doen van aangifte terzake vernieling van zijn goederen. Deze aangifte is vooralsnog niet opgemaakt daar het element opzet ontbreekt. Indien er schade is ontstaan dan betreft dat een civiele zaak tussen eigenaar en veroorzaker van de schade (mogelijk een onrechtmatige daad). Derhalve is geen aangifte opgenomen daar er niet sprake is geweest van een strafbaar feit in de zin van het Wetboek van Strafrecht."

Klacht over politieoptreden

9. Op 15 januari 2005 diende verzoekers advocaat een klacht in bij de politie. De inhoud daarvan is hiervoor samengevat weergegeven onder Klacht. In de brief aan de politie staat, voor zover hier van belang, nog het volgende. Verzoeker had erop gewezen dat hij zoveel spullen had dat het onmogelijk was die binnen een half uur te verwijderen. Direct daarop werd hij gearresteerd. Hij mocht zijn advocaat of personen die goederen bij hem hadden opgeslagen niet bellen, noch mocht hij papieren als bankafschriften, verzekeringspapieren en zijn boekhouding meenemen. Hij mocht zich voorts niet warm aankleden, maar had slechts gelegenheid snel klompen, een sweater en een gymbroek aan te doen, terwijl het op dat moment koud was en hij met griep op bed lag. De politie had erop moeten toezien dat de ontruiming en vervolgens het opslaan van zijn inboedel volgens de regels zou gebeuren, wat de politie hier niet had gedaan. Verzoeker is ten gevolge van onvoldoende toezicht van de politie op het opslaan van spullen veel klanten voor wie hij elektrische reparaties deed kwijt geraakt en heeft ook daardoor veel schade geleden.

10.1. De korpsbeheerder liet bij brief van 31 januari 2005 weten de klacht grotendeels buiten behandeling te laten, onder verwijzing naar artikel 7 van de Klachtenregeling politie Zaanstreek Waterland 2004 (zie Achtergrond, onder 3.2.). Hij overwoog:

"Op 6 oktober 2004 is er een hoorzitting was gehouden inzake de klacht van mevrouw M. die handelde om dezelfde incidenten die nu in de klacht van de heer N. worden geformuleerd. Bij deze hoorzitting is de heer N. aanwezig geweest en heeft hij ook de gelegenheid gekregen het woord te doen en zijn meningen en grieven kenbaar te maken. Deze zijn meegewogen in mijn oordeel over de zaak van mevrouw M.

Zoals ik in mijn brief aan mevrouw M., die ook door u werd vertegenwoordigd, heb aangegeven, gaat het hier voornamelijk om een privaatrechtelijk geschil met de eigenaar van het pand dat werd ontruimd. De politie heeft hier op verzoek alleen toezicht gehouden.

Dat (...) N. uiteindelijk door de politie werd aangehouden was te wijten aan zijn weerspannige houding die de ontruiming verhinderde. In deze situatie was het dan ook niet

toegestaan dat hij contact opnam met derden over opgeslagen zaken. Deze zouden door de eigenaar van het pand opgeslagen worden. Daarbij werd het een civiele kwestie.

Het enige punt waarover ik wel een oordeel wil geven is de uitdrukking dat uw cliënt 'een kartonnen doos goed zou staan'. Mocht dit inderdaad gezegd zijn, en dit is gelet op het tijdsverloop van bijna een jaar niet meer te achterhalen, dan maak ik hiervoor mijn excuses.

Gelet op het feit dat de heer N. reeds gebruik heeft gemaakt van een eerdere hoorzitting over dezelfde incidenten en dat de klacht voornamelijk een civiele zaak betreft, waarover de klachtencommissie reeds eerder heeft geadviseerd, ben ik dan ook van mening dat uw klacht buiten behandeling kan worden gelaten."

10.2. De klacht van mevrouw M. ging onder meer over de (te) korte tijd die geboden was voor het veiligstellen van spullen en het onvoldoende toezicht van de politie op de opslag van die spullen. De korpsbeheerder wees haar klachten af, waarbij hij onder meer overwoog dat mevrouw M. niet bij de ontruiming aanwezig was geweest, geen kraker/bewoner was en dat zij daarom de politie niet kon aanspreken op de gegeven termijn voor het veiligstellen van spullen.

10.3. Het verslag van de hoorzitting waarnaar de korpsbeheerder in zijn afdoening van verzoekers klacht verwees, houdt onder meer in:

"De voorzitter vraagt klaagster hoe de afspraken over de opslag van goederen tot stand waren gekomen. Klaagster was daar echter niet bij geweest. De heer N. vult het volgende aan: hij hoorde van inspecteur K. dat (de eigenaar) de goederen veilig had opgeslagen. N. heeft echter weken moeten wachten op teruggave van zijn zaken. Hij heeft eerst € 1500 moeten betalen voor hij deze terug kon krijgen. Zij waren opgeslagen in een zeecontainer, maar de waardevolle goederen waren allemaal verdwenen (boormachines, elektronisch gereedschap, etc) Daardoor is hij klanten kwijtgeraakt. N. kan echter niet zeggen of die goederen wel in de container zijn gegaan, omdat hij op dat moment al was aangehouden en afgevoerd naar het bureau. De inspecteur K. heeft N. gezegd dat hij met (de eigenaar) had afgesproken, dat alle waardevolle goederen in de container zouden worden opgeslagen. (...)

N. merkt op dat andere personen langer tijd hebben gekregen om hun goederen af te voeren. Aan hem was gevraagd: "wilt u binnen een half uur vertrekken?" Daarop had hij geantwoord: Ik wil wel, maar dat kan niet. Ik heb teveel spullen." Nadat hem dat een tweede maal was gevraagd en hij hetzelfde had geantwoord, werd hij aangehouden en afgevoerd."

Klacht over de officier van justitie

11. Op 15 januari 2005 diende verzoekers advocaat bij de hoofdofficier van justitie te Haarlem een klacht in, die hiervoor onder Klacht samengevat is weergegeven. Ten

aanzien van het politieoptreden met betrekking tot de spullen van de krakers, gaf hij aan dat een en ander mede onder verantwoordelijkheid van de officier van justitie viel.

12. Bij brief van 22 februari 2005 gaf de hoofdofficier van justitie te kennen de klacht over het onbehoorlijk optreden van de politie te hebben doorgestuurd naar de klachtencoördinator van de politie. Voor het overige achtte hij de klacht niet gegrond, waartoe hij overwoog:

"In uw brief stelt u dat in augustus 2003 door de officier van justitie is besloten dat er niet strafrechtelijk zou worden ontruimd, omdat er geen sprake was van overtreding van artikel 138 Sr. of art. 429sexies Sr. Dit is echter niet juist. Vanwege het onderzoek, wat enige tijd in beslag heeft genomen, heeft de officier van justitie pas eind januari 2004 toestemming gegeven om de panden (...) te Westzaan te ontruimen. Er is hier dus geen sprake van een standpuntwijziging, daar de betreffende officier van justitie eind januari 2004 voor het eerst een standpunt innam met betrekking tot deze zaak.

De officier is tot het oordeel gekomen dat de panden feitelijk in gebruik waren en dat derhalve ten aanzien van de krakers het vermoeden bestond dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan overtreding van artikel 429 sexies van het Wetboek van Strafrecht. Mijns inziens mocht de officier in redelijkheid tot dit oordeel komen en heeft zij niet onbehoorlijk gehandeld door opdracht te geven tot ontruiming. uw klacht acht ik dan ook niet gegrond."

B. Standpunt verzoeker

Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht.

C. Standpunt korpsbeheerder

In reactie op de klacht gaf de korpsbeheerder bij brief van 15 april 2005 het volgende te kennen:

"Voor wat betreft het geven van onvoldoende tijd voor het veilig stellen van spullen ben ik van mening dat de heer N. evenals de overige krakers, wel de gelegenheid had gekregen als hij niet had aangegeven niet mee te willen werken aan de ontruiming. Daarom werd hij aangehouden, terwijl de overige krakers, die wel aangaven mee te zullen werken, de gelegenheid kregen hun spullen te pakken en hiervoor meer dan een half uur de tijd hadden. Dit onderdeel van de klacht acht ik dan ook niet gegrond. Dat klager geen gelegenheid kreeg telefonisch contact op te nemen met vrienden of opdrachtgevers, noch met zijn advocaat is eveneens te wijten aan het gebrek aan medewerking van de heer N., waardoor hem slechts het toegezegde half uur tijd werd gegeven waarin hij de noodzakelijkste zaken kon regelen. In dit half uur had de heer N. zijn persoonlijke papieren kunnen meenemen en zich voldoende warm aan kunnen kleden. Ook deze onderdelen van de klacht acht ik niet gegrond.

Dat de politie geen toezicht heeft gehouden op opslag en teruggave van spullen is niet verwijtbaar aan de politie. Zij traden slechts op om ondersteuning te bieden bij een civiele zaak en gingen er van uit dat er afspraken waren gemaakt tussen de eigenaar van de panden en de krakers. Dat er strijdig met deze afspraken is gehandeld is een civiele zaak tussen de eigenaar en de krakers, in casu de heer N. Dit onderdeel van de klacht acht ik niet gegrond.

Voor wat betreft het weigeren van het opnemen van een aangifte van diefstal ben ik van mening dat deze aangifte opgenomen had behoren te worden. Dit onderdeel van de klacht acht ik gegrond.

Met betrekking tot het feit dat gezegd zou zijn dat uw cliënt 'een kartonnen doos goed zou staan' heeft de heer K. aangegeven deze uitdrukking zeker niet gebruikt te hebben tegen de heer X."

D. Standpunt minister van Justitie

De minister van Justitie reageerde bij brief van 9 mei 2005 op de klacht. In die brief staat onder meer:

"Op grond van een meldingsrapportage uit het Bedrijfsprocessensysteem van de politie is de officier van justitie tot het oordeel gekomen dat de betreffende panden feitelijk in gebruik waren en dat derhalve ten aanzien van de krakers het vermoeden bestond dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan overtreding van artikel 429sexies van het Wetboek van Strafrecht. Vanwege het onderzoek (de eigenaar van het pand had op dat moment nog niet met schriftelijke stukken aangetoond dat het gebouw feitelijk in gebruik was), dat enige tijd in beslag heeft genomen, heeft de officier van justitie pas eind januari 2004 toestemming gegeven om de panden, gelegen aan de Overtoom 64 te Westzaan te ontruimen. Alvorens tot ontruiming over te gaan heeft de rechthebbende van het gekraakte perceel de onmiddellijke ontruiming gevorderd.

Volgens de betrokken officier van justitie is de politie zeer terughoudend geweest om goederen van de krakers strafrechtelijk in beslag te nemen. De krakers hebben voldoende gelegenheid en tijd gekregen om hun spullen zelf weg te halen. De politie heeft tijdens de ontruiming duidelijk gemaakt dat de krakers hun spullen mee moesten nemen. Er zijn zelfs nog afspraken gemaakt over een busje dat, na overleg tussen politie en kraker, later is opgehaald door de kentekenhouder, althans de rechthebbende. Wat de eigenaar van het pand verder heeft afgesproken met de krakers is een civiele kwestie tussen de krakers en de eigenaar, waar het Openbaar Ministerie geen bemoeienis mee heeft gehad.

Gezien het bovenstaande ben ik van mening dat de betrokken officier van justitie in deze zaak de juiste beslissingen heeft genomen. Ik acht de klacht van de heer X ten aanzien van het handelen van de officier van justitie van het arrondissementsparket te Haarlem dan

ook niet gegrond."

E. informatie betrokken ambtenaar K.

1. Aan politieambtenaar K. heeft de Nationale ombudsman bij de opening van het onderzoek naar de klacht de vraag voorgelegd of hij zich kon herinneren of verzoeker het na de vordering van de eigenaar om te vertrekken over spullen had gehad. K. verwees in zijn antwoord van 23 maart 2005 naar hetgeen vermeld is in het hiervoor onder A.6. genoemde proces-verbaal. Hij gaf aan dat verzoeker het ter plaatse niet over spullen had gehad. Wel had hij dit later tijdens zijn verhoor op het politiebureau vermeld. K. merkte nog op dat tijdens de actie andere krakers aangaven dat het ze niet zou lukken om al hun spullen binnen een half uur weg te krijgen, waarna aan hen in alle redelijkheid meer tijd was gegeven om hun goederen bijeen te garen. Als verzoeker dit ook had gedaan, had ook hij meer tijd gekregen.

Desgevraagd gaf K. voorts nog aan zich de vraag van verzoeker waar hij nu moest slapen niet meer te herinneren. Wel merkte hij op zich niet voor te kunnen stellen dat hij een opmerking over een doos zou hebben gemaakt. Gezien zijn eigen normen en waarden zou hij dit zeker niet doen en was hij ervan overtuigd dat hij alle krakers, dus ook verzoeker, op een normale en gepaste wijze had behandeld en te woord gestaan.

2. Op 18 oktober 2005 heeft inspecteur K. telefonisch nog het volgende verklaard aan een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman:

"Ik herinner me nog wel iets van de ontruiming te Westzaan op 4 februari 2004. De heer N. was op zichzelf niet vervelend, maar het was echt heel duidelijk dat hij niet wilde meewerken aan ontruiming. Ik weet niet meer wat hij exact heeft gezegd. Wel dat hij allerlei bezwaren tegen de ontruiming uitte. Hij wilde gewoon niet aan de vordering van de eigenaar voldoen. Als hij gezegd zou hebben dat het hem niet zou lukken om binnen het gestelde half uur al zijn spullen weg te halen was hem heus wel wat meer tijd gegund om een en ander te regelen. De politie had er immers geen enkel belang bij om zoveel mogelijk mensen aan te houden. Het was veel eenvoudiger als men wél aan de vordering van de eigenaar voldeed. We hebben in alle redelijkheid geprobeerd om de heer N. zover te krijgen dat hij zou vertrekken, maar toen hij dit duidelijk niet wilde, was er geen reden om hem niet direct aan te houden.

Of hij heeft gezegd dat hij griep had, het over het bellen van diverse personen heeft gehad dan wel heeft aangegeven papieren mee te willen nemen weet ik echt niet meer.

Als iemand eenmaal is aangehouden wordt er meestal geen gelegenheid gegeven om te bellen of allerlei zaken mee te nemen. De aangehouden worden zo snel mogelijk meegenomen naar het politiebureau. Als ze in verzekering worden gesteld, wordt uiteraard contact met een advocaat opgenomen."

F. Reactie verzoeker

Verzoeker reageerde bij brief van 13 juli 2005 op de verstrekke inlichtingen. Hij handhaafde zijn eerder ingenomen standpunt. Hij bracht, voor zover hier van belang, nog het volgende naar voren. Bij de aanhouding had hij meteen gevraagd wat er met de spullen ging gebeuren, waarop de politie beloofde erop toe te zien dat alles fatsoenlijk in containers zou worden opgeslagen. Bij zijn vrijlating bevestigde politieambtenaar K. dat alles was opgeslagen in zogenaamde zeecontainers en dat verzoeker zich geen zorgen hoefde te maken. K. meldde aan verzoeker dat hij de volgende dag contact met de politie moest opnemen om zo in contact te komen met de eigenaar van de panden. Bij het leeghalen van de containers merkte verzoeker dat er veel verdwenen was. Die goederen waren door derden bij de ontruiming (die onder toezicht van de politie plaatsvond) weggenomen. Het ging om elektrisch gereedschap, een bakfiets, een koelkast, brandblussers etc. Verzoeker had hier wel vier keer aangifte van willen doen, maar dat was telkens geweigerd. Voorts achtte hij het onbehoorlijk dat een rechthebbende ongeveer een half jaar de tijd kreeg c.q. nodig had om gebruik conform artikel 429sexies Sr. aan te tonen, zonder dat de krakers enige mogelijkheid werd geboden om zich uit te laten over diens beweringen, terwijl er tevens overleg met de krakers had moeten worden gevoerd. Bij de reactie was nog een groot aantal foto's gevoegd van de diverse containers met goederen en van goederen die na de ontruiming op het terrein waren blijven staan.

G. Reactie korpsbeheerder

De korpsbeheerder gaf desgevraagd bij brief van 2 september 2005 aan dat ontruiming in het verleden hadden aangetoond dat het informeren van de krakers van tevoren vaak problemen geeft in de vorm van meer en zwaardere barricades.

H. reactie minister van Justitie

1. De Nationale ombudsman verzocht de minister van Justitie bij brief van 11 augustus 2005 te reageren op hetgeen in verzoekers reactie was gesteld omtrent nader overleg met de krakers. Tevens verzocht de Nationale ombudsman de minister van Justitie om aan te geven of het in het algemeen tot de taak van de officier van justitie behoort om bij een bevel tot ontruiming de politie aan te sturen voor wat betreft het veilig (doen) stellen van de spullen van de krakers.

2. De minister van Justitie antwoordde bij brief van 26 oktober 2005 als volgt:

"In het algemeen wil ik opmerken dat de officier van justitie op grond van artikel 429sexies Wetboek van Strafrecht in combinatie met artikel 124 van de Wet op de rechterlijke organisatie kan besluiten tot ontruimen. De officier van justitie heeft met betrekking tot de ontruiming van het pand (...) te Westzaan van de politie begrepen dat al langer overleg was gevoerd met de eigenaar en de krakers over het al dan niet in gebruik zijn van het

betreffende pand. De rechthebbende heeft uiteindelijk aangetoond dat de kantoorvilla verhuurd is geweest aan antikraakwachten. In ieder geval stond de kantoorvilla nog geen 12 maanden leeg. Deze antikraakwachten hebben verklaard dat zij ook gebruik hebben gemaakt van de bijgebouwen c.q. loodsen. Er zijn door de eigenaar huurovereenkomsten overgelegd. Ik ben dan ook van mening dat het betreffende pand terecht is ontruimd.

Met betrekking tot de ontruiming (...) te Westzaan en (...) Zaandam is afgesproken dat de politie de betreffende panden binnen kon treden om tot aanhouding over te gaan, als de krakers niet zouden voldoen aan de vordering zich te verwijderen. Er is tevens afgesproken dat de krakers gelegenheid moesten krijgen hun eigendommen mee te nemen, alvorens tot feitelijke ontruiming over te gaan. Daarbij is ook besproken dat de politie vervolgens geen goederen (strafrechtelijk) in beslag zou nemen, maar dat de krakers en de eigenaren van de panden zouden moeten overleggen over de spullen die niet tijdig werden of konden worden weggehaald, zodat deze alsnog aan de rechthebbenden ter beschikking konden worden gesteld. De politie heeft daarin een bemiddelende rol gespeeld. De politie is verder niet betrokken bij de praktische afwikkeling van de teruggave en het ophalen van de goederen.

Opmerking verdient nog dat de officier van justitie alleen in beeld komt indien er sprake is van het nemen van beslissingen over strafrechtelijk beslag, maar daarvan is, zoals gezegd, in de onderhavige gevallen geen sprake geweest.

De krakers hebben met betrekking tot zowel de ontruiming (...) te Westzaan als de ontruiming van de J.-school te Zaandam aangekondigd een kort geding te zullen aanspannen. Als die procedures al daadwerkelijk zouden zijn gestart, zou de uitslag daarvan door het Openbaar Ministerie en de politie - in het belang van de openbare orde - niet zijn afgewacht. De Zaanstreek heeft een omvangrijke en actieve krakersbeweging en gevreesd werd dat het ruimschoots vooraf aankondigen van ontruiming zou kunnen leiden tot barricadering van de panden en grootschalige ordeverstoringen.

In het algemeen kan ook gesteld worden dat het Openbaar Ministerie niet verplicht is om vooraf een ontruiming aan te kondigen. Ook behoeft het Openbaar Ministerie een beslissing in een aangespannen kort geding niet af te wachten."

Achtergrond

1. Wetboek van strafrecht

Artikel 138, eerste lid

"Hij die in de woning of het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdt, wordt gestraft met gevangenisstraf van

ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie."

Tekst en Commentaar Wetboek van Strafrecht (Cleiren/Nijboer), tweede druk, aant. 9 bij dit artikel houdt onder meer in:

"Bij een ander in gebruik. Niet de eigendom is beslissend, maar het feitelijk houderschap. Bij een woning, waar immers het huisrecht voorop staat, kan een probleem rijzen, als het pand niet feitelijk bewoond wordt. De HR gaat ervan uit, dat de betekenis is 'feitelijk bij een ander in gebruik'(HR 2 februari 1971, NJ 1971,385)."

Artikel 429sexies

"1. Hij die een door hem wederrechtelijk in gebruik genomen woning of gebouw, waarvan het gebruik door de rechthebbende niet meer dan twaalf maanden voorafgaande aan die wederrechtelijke ingebruikname is beëindigd, op vordering van of vanwege de rechthebbende niet aanstonds ontruimt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste vier maanden of geldboete van de derde categorie.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft hij die, vertoevende in een wederrechtelijk in gebruik genomen woning of gebouw, waarvan het gebruik door de rechthebbende niet meer dan twaalf maanden voorafgaande aan die wederrechtelijke ingebruikname is beëindigd, zich op de vordering van of vanwege de rechthebbende niet aanstonds verwijdt."

Tekst en Commentaar Wetboek van Strafrecht, aant. 7, sub b) houdt in:

"Gebruik. Deze term komt een zelfde betekenis toe als de term 'gebruik' in artikel 138 (Hand. TK 20 februari 1992, 55-3565)".

2. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27

"1. Als verdachte wordt voordat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Artikel 163

"1. De aangifte van eenig strafbaar feit geschiedt mondeling of schriftelijk bij den bevoegden ambtenaar, hetzij door den aangever in persoon, hetzij door een ander, daartoe door hem van eene bijzondere schriftelijke volmacht voorzien.

2. De mondelinge aangifte wordt door den ambtenaar die haar ontvangt, in geschrifte gesteld en na voorlezing door hem met den aangever of diens gemachtigde onderteekend. Indien deze niet kan teekenen, wordt de reden van het beletsel vermeld.

3. De schriftelijke aangifte wordt door den aangever of diens gemachtigde onderteevend.

(...)

5. Tot het ontvangen van de aangiften bedoeld in de artikelen 160 en 161, zijn de opsporingsambtenaren, en tot het ontvangen van de aangiften bedoeld in artikel 162, de daarbij genoemde ambtenaren verplicht. (...)"

3.1. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:8, eerste lid onder a

"1. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien zij betrekking heeft op een gedraging:

a. waarover reeds eerder een klacht is ingediend die met inachtneming van de artikelen 9:4 en volgende is behandeld;

3.2. Klachtenregeling politie Zaanstreek-Waterland 2004

Artikel 7

"Indien een klacht in verband met het bepaalde in het eerste of het tweede lid van artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht niet voor behandeling in aanmerking komt, doet de korpsbeheerder de klager daarover uiterlijk binnen vier weken na ontvangst van het klaagschrift schriftelijk en gemotiveerd mededeling. De klager wordt daarbij gewezen op de mogelijkheid om vervolgens een klacht in te dienen bij de Nationale ombudsman."